

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD.410.018.02.2020

Pan
Przemysław Lebedziński
Dyrektor
Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni
ul. Wejherowska 65
81-049 Gdynia

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/042 – Wykonywanie zadań w zakresie interwencji kryzysowej przez powiaty

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zespół Placówek Specjalistycznych w Gdyni, ul. Wejherowska 65, 81-049 Gdynia (dalej: „ZPS”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Przemysław Lebedziński, Dyrektor ZPS (dalej: „Dyrektor”) od 1 lipca 2009 r. (akta kontroli str. 4-6)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Dostępność pomocy w ramach interwencji kryzysowej. 2. Pomoc realizowana na rzecz osób i rodzin w ramach interwencji kryzysowej.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2020 – do dnia zakończenia czynności kontrolnych, tj. do 7 grudnia 2020r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy o NIK ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontrolerzy	Agnieszka Andraszak, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/159/2020 z 16 września 2020 r. Joanna Andrzejewska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/163/2020 z 16 września 2020 r. (akta kontroli str. 1-2)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Uzasadnienie oceny ogólnej

Działający w strukturze ZPS w Gdyni Ośrodek Interwencji Kryzysowej (dalej: „OIK”), realizował w sposób prawidłowy zadania wynikające z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³ (dalej: „ups”) w zakresie interwencji kryzysowej. Przyjęta w OIK organizacja pracy zapewniała udzielanie natychmiastowej pomocy psychologicznej, a ścisła współpraca ze Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie (dalej: „SOW”) zapewniała świadczenie, w razie potrzeby, poradnictwa socjalnego oraz udzielenie schronienia, w ramach interwencji kryzysowej, w Hostelu dla Ofiar Przemocy w Rodzinie (dalej: „hostel”) działającym przy SOW. OIK działał w systemie całodobowym, a zatrudnieni w nim psycholodzy świadczyli natychmiastowe specjalistyczne wsparcie psychologiczne, w tym z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz sporządzali diagnozy psychologiczne. OIK zapewniał również dostęp do porad lekarza psychiatry oraz prawnych. Jako dobrą praktykę warto wskazać wprowadzenie autorskiego programu Warsztatów Interwencji Kryzysowej i Pracy z Osobami Doświadczającymi Przemocy 2019-2021⁴ (dalej: „WIK”) oraz stworzenie sieci gabinetów psychoterapii, do których na terapię kierowano osoby potrzebujące.

W wyniku szczegółowego badania 30 spraw, w których OIK udzielił pomocy w ramach interwencji kryzysowej ustalono, że pracownicy OIK sporządzali diagnozy psychologiczne, dokonywali oceny udzielonego wsparcia i analizowali, czy

¹ Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2020 r. poz. 1200).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1876.

⁴ Program szkolenia i stażu zawodowego dla studentów i absolwentów psychologii.

zastosowane metody i formy pomocy były adekwatne do potrzeb osób będących w kryzysie.

W OIK świadczona była pomoc zarówno w ramach interwencji kryzysowej, jak i specjalistyczne poradnictwo. Stwierdzone nieprawidłowości, nie mające wpływu na kontrolowaną działalność ZPS, dotyczyły: braku odpowiednich kwalifikacji osoby zatrudnionej na stanowisku Kierownika OIK, nie podjęcia działań mających na celu złożenie do akt osobowych pracownika dokumentu potwierdzającego zaopiniowanie przez dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gdyni (dalej: „MOPS”) kandydata do objęcia stanowiska Kierownika OIK oraz nieprawidłowego oznakowania OIK.

III.Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

1. Dostępność pomocy w ramach interwencji kryzysowej.

1.1. W Gdyńskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych 2030 (dalej: „Strategia 2030”)⁶ uwzględniono zagadnienia dotyczące interwencji kryzysowej. Wsparcie o charakterze interwencyjnym miało być realizowane jako:

- doraźna pomoc świadczona rodzinom w sytuacji nagłego kryzysu w OIK,
- miejsca czasowego pobytu w Zespole Opiekuńczym pozostającym w strukturze MOPS,
- opieka interwencyjna dla dzieci i młodzieży, która nie miała możliwości przebywania w swoim środowisku rodzinnym w: zawodowej rodzinie zastępczej, pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego oraz w Placówkach Opiekuńczo – Wychowawczych nr 1, 2 i 3, które zapewniają po cztery miejsca interwencyjne.

W Strategii 2030 nie zawarto wniosków i rekomendacji dotyczących wsparcia o charakterze typowo interwencyjnym. Nie zostały ujęte również cele odnoszące się ściśle do interwencji kryzysowej

(akta kontroli str. 69-119)

Kluczowe bariery, cele strategiczne oraz szczegółowe kierunki działań do realizacji w odniesieniu do wsparcia gdyńskich rodzin i dzieci, określono w Gdyńskim Programie Wsparcia Rodziny i Systemie Pieczy Zastępczej na lata 2017-2019⁷. Wobec rodzin z trudnościami w wypełnianiu swoich ról, ZPS pełnił funkcję profilaktyczną, reintegracyjną i socjalizacyjną, oddziałując na rodziców w kierunku pogłębiania ich odpowiedzialności za właściwe wychowanie własnych dzieci, oferując diagnozy socjoterapeutyczne, konsultacje diagnostyczne i terapie indywidualne. Rodziny, które znalazły się w sytuacji kryzysowej mogły liczyć na działania instytucji powołanych do wspierania rodzin dotkniętych problemem przemocy.

(akta kontroli str. 1074-1095)

⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Uchwała Rady Miasta Gdyni Nr XXXIII/827/17 z dnia 28 czerwca 2017 r. w sprawie: przyjęcia do realizacji Gdyńskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych 2030. Weszła w życie z dniem podjęcia.

⁷ Rozdział 02.1.2. Wsparcie specjalistyczne na rzecz rodzin zagrożonych i dotkniętych kryzysem.

Zastępca Dyrektora wyjaśnił, że w związku z realizacją Strategii 2030 w OIK zaplanowano działania polegające na udzielaniu doraźnej pomocy o charakterze interwencyjnym, dla gdyńskich rodzin, które z różnych przyczyn znalazły się w sytuacji nagłego kryzysu lub pojawiło się w nich zjawisko przemocy. Wsparcie dyżurujących specjalistów OIK dostępne miało być całą dobę, przez siedem dni w tygodniu. Zaplanowano również realizację zadania „Niebieski Patrol”, którego celem była wspólna interwencja funkcjonariuszy policji i specjalistów psychologów z OIK, w miejscu zamieszkania osób uwięzionych w przemoc, celem udzielenia natychmiastowego interdyscyplinarnego wsparcia. Ponadto w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego (dalej: „ZI”), w skład którego wchodził również specjalista OIK, odbywały się regularne spotkania, których celem było współdziałanie i interdyscyplinarne uzupełnianie się w rozwiązywaniu problemu przemocy w rodzinie. Wymienione i zaplanowane działania były realizowane.

(akta kontroli str. 390-423)

W latach 2018-2020 w Gdyni obowiązywał Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020⁸ (dalej: „GPPPR”), w którym ujęto zagadnienia dot. interwencji, obejmującej wszystkie osoby doświadczające przemocy w rodzinie, w szczególności tzw. przemocy gorącej⁹. Działający w Gdyni system interwencyjny oparto o wyspecjalizowane podmioty, w tym wchodzące m.in. w skład ZPS. Istotnym elementem GPPPR było wsparcie dla osób doświadczających przemocy realizowane w formie całodobowych dyżurów interwencyjnych prowadzonych przez SOW i OIK. Ich rolą było m.in. udzielanie pomocy dzieciom i rodzinom w realizacji podstawowych funkcji rodziny, przeciwdziałanie przemocy oraz wspieranie rodzin zagrożonych dysfunkcjami i będących w trudnej sytuacji - nierzadko kryzysowej. Prowadzono konsultacje indywidualne z osobami uwięzionymi w przemoc domową bądź będącymi w kryzysie natury psychicznej, wsparcie grupowe realizowane w formie grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej oraz o innej tematyce, realizacja nieodpłatnych psychoterapii indywidualnych, par i rodzin w gabinetach prywatnych¹⁰, prowadzenie hostelu dla osób doświadczających przemocy¹¹, prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc oraz Niebieskiego Pokoju¹². OIK realizował ponadto szkolenia z zakresu przemocy w rodzinie oraz konsultacje ze specjalistami (prawnik, psychiatra, pracownik socjalny). OIK wyposażono również w możliwość interweniowania na zewnątrz. Powodowano również hostel, jako miejsce interwencyjnie przyjmujące osoby, których życie bądź zdrowie było zagrożone. Ponadto w ramach systemu interwencyjnego pracownicy ZPS uprawnieni byli do wszczynania procedury niebieskiej karty.

W okresie objętym kontrolą wszystkie z ww. działań były wykonywane.

(akta kontroli str. 120-148)

1.2. W okresie objętym kontrolą OIK funkcjonował w strukturze ZPS. Zgodnie ze Statutem ZPS Gdyni¹³ zmienionym Uchwałą Nr XIV/481/19 Rady Miasta Gdyni z 27 listopada 2019 r. zmieniającą uchwałę w sprawie zmiany statutu Domu Dziecka

⁸ Przyjęty Uchwałą Nr VI/66/15 Rady Miasta Gdyni z dnia 25 lutego 2015 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020.

⁹ Związana z zapewnieniem natychmiastowego wsparcia ludziom wymagającym takiej pomocy.

¹⁰ Indywidualny proces rekrutacji odbywa się podczas obowiązkowych konsultacji.

¹¹ Interwencyjne i nieodpłatne odizolowanie osób pokrzywdzonych od stosujących przemoc przez okres do trzech miesięcy.

¹² Miejsca bezpiecznego przesłuchiwania krzywdzonych dzieci.

¹³ Uchwała nr XXIV/515/12 Rady Miasta Gdyni z dnia 31 października 2012 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie zmiany statutu Domu Dziecka oraz Zespołu Placówek Specjalistycznych im. K. Lisieckiego „Dziadka” w Gdyni (Dz. Urz. Woj. Pom. , poz. 3850).

oraz Zespołu Placówek Specjalistycznych im. K. Lisieckiego „Dziadka” w Gdyni¹⁴, ZPS był placówką łączącą funkcje: wsparcia dziennego, interwencji kryzysowej, specjalistycznego ośrodka wsparcia i poradnictwa. Jako jednostka organizacyjna Gminy Miasta Gdyni finansowany był w formie jednostki budżetowej. ZPS realizował zadania na podstawie ups, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie¹⁵ i innych przepisów prawa dotyczących wsparcia funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich zadań, pomocy osobom krzywdzonym, interwencji kryzysowej oraz współpracy z innymi osobami i podmiotami działającymi w lokalnym systemie wsparcia dziecka i rodziny. ZPS uprawniony był zlecić innym podmiotom realizację niektórych zadań wynikających z zakresu jego działania.

(akta kontroli str. 15-26, 28-31)

Zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym¹⁶ (dalej: „ustawa o samorządzie powiatowym”) organizację i zasady funkcjonowania jednostek organizacyjnych powiatu określają regulaminy organizacyjne uchwalone przez zarząd powiatu¹⁷. Rada Miasta Gdyni upoważniła Dyrektora ZPS w § 6 ust. 1 i 2 Statutu do ustalenia szczegółowego regulaminu organizacyjnego.

Zakres działalności OIK, jego funkcje, cele i zadania określono w Zarządzeniach: Nr 05/2017 Dyrektora Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni z dnia 30 czerwca 2017 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Zespołowi Placówek Specjalistycznych im. Kazimierza Lisieckiego „Dziadka” w Gdyni (dalej: „Regulamin z 2017 r.”) oraz Nr 18/2019 Dyrektora Zespołu Placówek Specjalistycznych z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie zmiany Regulaminu Organizacyjnego Zespołowi Placówek Specjalistycznych (dalej: „Regulamin z 2019 r.”). Zgodnie z ww. Regulaminami OIK był placówką przeznaczoną dla osób znajdujących się w sytuacjach zagrażających zdrowiu i życiu¹⁸. OIK funkcjonował całodobowo, przez cały rok i świadczył pomoc w postaci:

- a) interwencyjnych konsultacji psychologicznych,
- b) działań psychoterapeutycznych (psychoterapia indywidualna, terapia systemowa par rodzin),
- c) podejmowania działań interwencyjnych w środowisku lokalnym,
- d) konsultacji prawnych.

Ponadto realizował również Program stażu zawodowego dla studentów i absolwentów psychologii – Warsztaty Interwencji Kryzysowej i Pracy z Osobami Doświadczającymi Przemocy (dalej: „WIK”). Działalność OIK mogła być wspierana przez wolontariuszy.

(akta kontroli str. 15-26, 28-31, 32-45h, 46-68)

Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym ZPS OIK był jednostką organizacyjną, której pracą kierował kierownik, a jego szczegółowa organizacja oraz zakres działania wraz z zasadami korzystania z pomocy psychologicznej w OIK miały

¹⁴ Dz. Urz. Woj. Pom., poz. 6022.

¹⁵ Dz. U. 2020 r. poz. 218 ze zm.

¹⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 920.

¹⁷ Funkcje organów powiatu w miastach na prawach powiatu sprawuje rada powiatu i prezydent miasta na prawach powiatu (art. 92 ww. ustawy).

¹⁸ Próby samobójcze, klęski żywiołowe, inne poważne zagrożenia i kryzysy lub sytuacje trudne psychicznie (np. strata bliskiej osoby, przeżyty rozwód, problemy w porozumiewaniu się z innymi, bezrobocie).

zostać określone oddzielnym zarządzeniem. W toku kontroli ustalono, że przedmiotowy dokument nie został wydany.

(akta kontroli str. 32-45h, 46-68)

Zastępca Dyrektora wyjaśnił, że akt dotyczący szczegółowej organizacji oraz zakresu działania OIK nie został wydany. Pomysł sporządzenia takiego dokumentu został ujęty w Regulaminach Organizacyjnych ZPS, nie został on jednak zrealizowany, a błąd ten był powtarzany przy kolejnych aktualizacjach regulaminu.

(akta kontroli str. 1040-1042)

NIK wskazuje, że w okresie objętym kontrolą¹⁹ OIK, będący, zgodnie z art. 6 pkt 5 ups jednostką organizacyjną pomocy społecznej, funkcjonował w strukturze organizacyjnej ZPS²⁰ w Gdyni. Łączenie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej reguluje art. 112a ust. 1 i 2 ups, który stanowi, że powiat może połączyć powiatowe centrum pomocy rodzinie (dalej: „PCPR”) ²¹ z OIK i wówczas działa on w strukturze PCPR. Treść przepisu art. 112a ups, który w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 14 października 2016 r. umożliwiał powiatowi utworzenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej przez połączenie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej działających na jego obszarze, został zmieniony ustawą z dnia 5 września 2016 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw²² (dalej: „ustawa zmieniająca”).

Zgodnie z przepisami art. 5 ust. 1 i 2 ustawy zmieniającej powstałe przed dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej jednostki organizacyjne pomocy społecznej niespełniające wymagań, o których mowa odpowiednio w art. 111a, art. 112a i art. 113c ups, w brzmieniu nadanym ustawą zmieniającą, mogły funkcjonować na dotychczasowych zasadach do dnia 31 grudnia 2019 r. Po upływie tego terminu jednostki organizacyjne pomocy społecznej mogły prowadzić działalność, jeżeli spełniają wymagania określone odpowiednio w art. 111a, art. 112a i art. 113c ustawy, w brzmieniu nadanym ustawą zmieniającą.

Powyższe zapisy ustawowe oznaczają, że aktualnie, tj. od 1 stycznia 2020 r. na szczeblu powiatowym, w tym w mieście na prawach powiatu, ustawodawca dopuszcza jako jedyną możliwość łączenia jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, włączenie OIK w strukturę organizacyjną PCPR.

Przewodnicząca Rady Miejskiej w Gdyni (dalej: „Przewodnicząca Rady”) wyjaśniła, że w ocenie Gminy Miasta Gdynia ww. normy regulują wyłącznie sytuacje łączenia jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. W tym przypadku występuje połączenie OIK – jednostki organizacyjnej pomocy społecznej z ZPS, tj. jednostki organizacyjnej systemu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, będących w praktyce podmiotem zapewniającym wspólną obsługę ekonomiczno-administracyjną i organizacyjną placówek wsparcia dziennego (vide: Statut ZPS). W takim przypadku, w kontekście brzmienia przepisów art. 112a ups oraz art. 5 ustawy zmieniającej brak było jednoznacznego zakazu funkcjonowania OIK w ramach struktury innej jednostki organizacyjnej samorządu terytorialnego, zwłaszcza

¹⁹ Lata 2018-2020 do dnia zakończenia kontroli.

²⁰ Do 31 grudnia 2019 Zespołu Placówek Specjalistycznych im. K. Lisieckiego „Dziadka” w Gdyni.

²¹ Zadania powiatowych centrów pomocy rodzinie w miastach na prawach powiatu realizują miejskie ośrodki pomocy społecznej, które mogą być nazwane „miejskimi ośrodkami pomocy rodzinie” – art. 112 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

²² Dz. U. poz. 1583.

w odniesieniu do przypadków zastanych, a więc funkcjonujących od lat, jak to ma miejsce w omawianym stanie faktycznym. Przepisy art. 112a ups i przepisy przejściowe nie odnoszą się bowiem do sytuacji łączenia OIK z jednostką organizacyjną powiatu wyznaczoną do realizacji celów zdefiniowanych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej²³, a więc podmiotem, nie będącym jednostką organizacyjną pomocy społecznej. Taką interpretację omawianych przepisów wyrażnie i jednoznacznie potwierdza brzmienie art. 18c ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z którym: „Gmina może połączyć placówkę wsparcia dziennego lub inny gminny podmiot wyznaczony do pracy z rodziną z jednostką organizacyjną pomocy społecznej, w tym jednostką organizacyjną, o której mowa w art. 111 ups. W ocenie Przewodniczącej Rady cytowana norma nie wprowadza żadnych ograniczeń w łączeniu takich placówek, posługując się ogólnym pojęciem „jednostki organizacyjnej pomocy społecznej”. W skład tak określonej kategorii semantycznej, opierając się na definicji legalnej sformułowanej w art. 6 pkt 5 ups, niewątpliwie należy zaliczyć także, wprost wymieniony w tym przepisie OIK. Rada Miasta Gdyni stała na stanowisku, że przepisy art. 2 i art. 5 ustawy nowelizującej w żadnym aspekcie nie odnosiły się do sytuacji faktycznego ulokowania OIK w strukturze ZPS w Gdyni, tym samym organ stanowiący nie był zobowiązany do podejmowania jakichkolwiek działań w związku z upływem terminu zakreślonego w art. 5 tego aktu. Połączenie OIK z ZPS²⁴ było uzasadnione ekonomicznie i organizacyjnie, pozwalając w pełni wykorzystać potencjał, który posiadają obie jednostki. Nie skutkowało również tym, że zadania połączonych jednostek organizacyjnych nie były realizowane zgodnie z obowiązującymi standardami oraz nie powodowało żadnych negatywnych konsekwencji dla osób korzystających z usług świadczonych przez połączone jednostki. Połączenie miało na celu przede wszystkim obniżenie kosztów ich utrzymania, poprawienie jakości świadczonych usług, a w przypadku OIK, także ułatwienie wprowadzanie programów naprawczych, niezbędnych do wdrożenia, po przejęciu tego zadania²⁵ od organizacji pozarządowej. Połączenie umożliwiło ponadto podniesienie standardu świadczonych usług, przy jednoczesnym rozszerzeniu oferty obu jednostek. W ocenie Przewodniczącej Rady brak było racjonalnych prawnie i merytorycznych przesłanek do uznania, że niedopuszczalne było prowadzenie OIK w ramach struktury ZPS.

NIK wskazuje, że możliwość połączenia OIK z inną jednostką organizacyjną pomocy społecznej określa wprost art. 112a ups, który stanowi, że OIK może być połączony z PCPR. W przypadku takiego połączenia OIK działa w strukturze organizacyjnej PCPR. (akta kontroli str. 1049-1064)

W okresie objętym kontrolą OIK funkcjonował w formule całodobowej każdego dnia, również w dni świąteczne oraz wolne od pracy. OIK zlokalizowany był w dzielnicy Wzgórze Św. Maksymiliana, w bliskim sąsiedztwie Urzędu Miasta Gdyni. W lokalu znajdującym się w budynku mieszkalnym wielolokalowym. Lokal stanowił własność Miasta Gdyni i użytkowany był na zasadzie umowy użyczenia.

(akta kontroli str. 363-372)

W ramach struktury organizacyjnej ZPS wyodrębniono hostel dla ofiar przemocy w rodzinie działający przy SOW. Zarządzeniem Prezydenta Miasta Gdyni przekazano na rzecz ZPS lokal mieszkalny do korzystania na czas nieoznaczony. Lokal wyposażony był w cztery pokoje, zawierające siedem miejsc całodobowych. Na stałym wyposażeniu hostelu były dwa łóżeczka dla niemowląt. OIK nie posiadał

²³ Dz. U. z 2020 r. poz. 821.

²⁴ Jednostką organizacyjną systemu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

²⁵ Realizowała je na podstawie powierzenia realizacji zadania publicznego

własnych miejsc całodobowych. W razie konieczności udzielenia schronienia klientom zgłaszającym się w ramach interwencji kryzysowej, OIK korzystał z hostelu prowadzonego przy SOW.

Zastępca Dyrektora wyjaśnił, że do lutego 2019 r. OIK miał zapewnionych siedem miejsc całodobowego schronienia w Zespole Opiekuńczym (dalej: „ZO”) przy ul. Fredry 3, wchodzący w skład struktury organizacyjnej MOPS w Gdyni. W okresie obowiązywania porozumienia ze schronienia w ZO mogli korzystać również mężczyźni, przeznaczone były dla nich oddzielne mieszkania²⁶. Budynek przy Fredry dostosowany był do potrzeb osób niepełnosprawnych, wyposażony był w windę, a dwa mieszkania posiadały większe wejście oraz łazienkę).

(akta kontroli str. 376-385)

Zarządzeniem Nr 8/2016 Dyrektora ZPS z dnia 25 marca 2016 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Hostelu przy SOW, wprowadzono regulamin hostelu, w którym uregulowano warunki pobytu. Ponadto istniała procedura określająca sposób postępowania w przypadku zaistnienia potrzeby zapewnienia większej ilości miejsc całodobowych, niż liczba posiadanych w hostelu. Wówczas specjalista pozostający w kontakcie z osobą potrzebującą schronienia zobowiązany był skontaktować się ze wskazanymi w procedurze placówkami i ustalić możliwość przyjęcia osoby do tamtejszych placówek²⁷.

(akta kontroli str. 522-561)

Zastępca Dyrektora wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki wystawiania not obciążeniowych dla powiatu terytorialnie właściwego dla klienta. Wynikało to z faktu, że każdorazowo zgłoszenie omawiane było w kontekście występowania problemu przemocy lub doświadczania kryzysu niezwiązanego z przemocą. Klienci uwikłani w przemoc kierowani byli do SOW, który udzielał wsparcia niezależnie od miejsca zamieszkania natomiast osoby, które zgłaszały szeroko pojęty kryzys były informowane przez specjalistów o formach pomocy dostępnych w ich miejscu zamieszkania.

(akta kontroli str. 427-561)

Całodobowa interwencja telefoniczna, funkcjonowała w OIK od stycznia 2013 r. Dyżury pełnili psychologowie oraz wolontariusze posiadający wykształcenie psychologiczne. Pomoc psychologiczna udzielana była przez całą dobę. W przypadkach udzielania pomocy przez wolontariusza, stały nadzór nad jego pracą pełnił zatrudniony w ZPS psycholog. Harmonogramy dyżurów specjalistów – psychologów oraz innych specjalistów świadczących pracę w ramach umów cywilnoprawnych, były dokumentem wewnętrznym i nie udostępniano ich na stronie internetowej placówki. W okresie objętym kontrolą z pomocy udzielanej w formie rozmów telefonicznych skorzystało łącznie 6892 osób, w tym w 2018 r. – 3006 osób, w 2019 – 2433 osoby, a w 2020 (I półrocze) – 1453 osoby. Rozmowy były rejestrowane w zeszytach porad udzielanych telefonicznie²⁸, w których odnotowywano datę i godzinę połączenia, osobę dzwoniącą, problem z którym się zgłasza sporządzano notatkę oraz rodzaj udzielonej pomocy.

(akta kontroli str. 427-430)

Badaniem objęto dokumentację 25 osób, które telefonicznie zwracały się o pomoc interwencyjną²⁹. Dominującym powodem zgłoszeń było doświadczanie agresji lub przemocy – 12 przypadków, kryzys w małżeństwie/związku – 5 osób, po dwa

²⁶ Dwa lub trzy.

²⁷ Tj. do OIK Gdańsk, Stowarzyszenia Ovum z siedzibą w Gdyni (dalej: „OVUM”) lub SOW Rusocin.

²⁸ Powstający rodzaj dokumentacji z tego rodzaju pomocy nie został określony aktem wewnętrznym. Zeszyty porad telefonicznych z 2018 r. oraz część z 2019 r. zostały zbrakowane (dokumentacja niearchiwalna).

²⁹ W wystąpieniu pokontrolnym należy opisać dwa takie przypadki.

przypadki dotyczyły: ciężkiej choroby, depresji, spowodowania wypadku komunikacyjnego, trudności z adaptacją do nowej sytuacji po rozstaniu. Spośród ww. osób dziewięć miało myśli samobójcze, w tym jedna z nich była po próbie targnięcia się na swoje życie, dwie osoby zgłaszały problem suicydalny u osoby bliskiej³⁰.

W sprawie ZPS.OIK.48.71/2018 zgłoszenie telefoniczne związane z kryzysem, którego podłożem było spowodowanie, jako kierowca wypadku samochodowego, doszło do zderzenia czołowego z innym pojazdem. Podróżowała z pasażerami. W zdarzeniu nikt nie ucierpiał. Osoba miała nawracające myśli do tego zdarzenia. Rozpamiętywała i zastanawiała się jakie negatywne konsekwencje mogłyby się zdarzyć.

W sprawie ZPS.OIK.48.229.1/2019 klient w kryzysie suicydalnym, w chwili rozmowy bez myśli samobójczych, prosi o naukę życia w dużym stresie i zajęcie się myślami samobójczymi.

W ramach udzielanej pomocy, specjalista wysłuchiwał, rozeznawał sytuację, wentylował emocje oraz je normalizował, wspierał, wzmacniał, a w sytuacji kryzysów suicydalnych podtrzymywał kontakt do czasu przyjazdu służb lub w sytuacjach kryzysu łagodniejszego ustalał plan bezpieczeństwa. Osoby telefonujące były umawiane na spotkanie z psychologiem w OIK³¹ i informowane o ofercie OIK. W 15 przypadkach umówiono spotkanie z psychologiem, w jednym przypadku skierowano do OVUM oraz w jednym na oddział szpitala psychiatrycznego. Jedna z dzwoniących osób była już uprzednio klientem OIK³².

Z osobami zgłaszającymi się na nr interwencyjny, w tym mającymi myśli samobójcze, nawiązywano ściślejszy kontakt, proponując im sesję 12 indywidualnych kontaktów z psychologiem, a także w razie takiej konieczności, udział w grupie wsparcia lub psychoterapię w ramach programu stażowego.

Spośród 25 zbadanych przypadków sześć osób zamieszkiwało na terenach powiatów sąsiednich. Prawdopodobnie przyczyną ich kontaktu z OIK była większa dostępność pomocy. Osoby spoza terenu Gdyni były informowane o placówkach, które udzielały pomocy na obszarze ich powiatu. W badanej próbie stwierdzono, że cztery osoby zostały umówione na spotkanie z psychologiem, pomimo zamieszkiwania poza terenem miasta Gdynia. Osoby spoza Gdyni, niewymagające pilnej interwencji kierowane były do OIK właściwego ze względu na miejsca zamieszkania. Osoby spoza powiatu stanowiły 24% zbadanej próby.

(akta kontroli str. 562-567)

Dyrektor wyjaśnił, że w przypadku nie zgłoszenia się przez osobę lub brak kontaktu telefonicznego z jej strony, pracownicy OIK podejmowali telefoniczny kontakt w przypadku osób doświadczających przemocy rozeznając ich bezpieczeństwo i informując o możliwych formach pomocy. W przypadkach zerwania kontaktu telefonicznego przez osoby w kryzysach suicydalnych informowano odpowiednie służby poprzez operatora numeru 112. W sytuacjach zerwania kontaktu osobistego podejmowano próby kontaktu z klientem celem rozeznania bezpieczeństwa.

Pozostali klienci nie byli monitorowani. Chcąc pozostać miejscem, które świadczy profesjonalną pomoc psychologiczną i nie jest odbierane przez klientów, jako dyrektywne i opresyjne, starano się, aby klient uzyskiwał wszelkie informacje o sposobach działania OIK w trakcie rozmowy telefonicznej lub pierwszej konsultacji psychologicznej. Specyfika pracy psychologicznej z osobami w kryzysie to także element wzięcia odpowiedzialności przez klienta, za to co się dzieje w jego życiu

³⁰ Próba samobójcza córki lub brata.

³¹ Dwie osoby zostały skierowane do odpowiedników OIK w miejscach ich zamieszkania.

³² Pięć lat wcześniej.

i w jaki sposób chce sobie poradzić z trudnościami. Istotne jest też to, że kryzysy mijają w sposób samoczynny, a klienci z czasem odkrywają własne sposoby radzenia sobie w trudnych sytuacjach i nie potrzebują już pomocy specjalisty. Każdy klient, który powróci do kontaktu w OIK zostaje zaopiekowany potrzebnym wsparciem, bez względu na to, czy wcześniej korzystał z naszej pomocy i z niej się wycofał czy też nie.

(akta kontroli str. 1067-1068)

W okresie objętym kontrolą OIK dysponował zasobami produktów codziennego użytku o charakterze interwencyjnym, które mogły okazać się niezbędne w czasie interwencji, takimi jak środki czystości, napoje, suchy prowiant, ręczniki, bielizna pościelowa. Osoby kwaterowane w hostelu otrzymywały również bilety komunikacji miejskiej oraz bony na zakup produktów żywnościowych. Tego rodzaju wsparcie otrzymywały wszystkie osoby potrzebujące przyjmowane do hostelu, bez względu na porę przyjęcia.

(akta kontroli str. 390-392)

Pracownicy OIK podejmowali zarówno interwencje telefoniczne, jak i osobiste, w tym wszelkiego rodzaju interwencje zewnętrzne odbywające się na terenie miasta Gdyni, zgłoszone przez służby zewnętrzne. Istniała również procedura podejmowania zewnętrznych działań interwencyjnych realizowanych przez OIK przy współpracy ze SOW³³.

Zastępca Dyrektora wyjaśnił, że w przypadku interwencji telefonicznych i osobistych, w latach objętych kontrolą nie zdarzyły się sytuacje niepodjęcia interwencji. W rozumieniu podjęcia interwencji mieści się każde wsparcie otrzymane przez klienta, które było działaniem pracownika OIK. W razie wątpliwości dotyczących działań, jakie należało podjąć lub wyczerpania wszelkich form udzielenia pomocy, pracownicy mieli obowiązek zgłoszenia ich do bezpośredniego przełożonego lub do Zastępcy Dyrektora ds. interwencji kryzysowej oraz otrzymywali wsparcie w trakcie zebrań zespołu i superwizji merytorycznych.

(akta kontroli str. 427-430, 510-511)

Zastępca Dyrektora wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą nie było przypadków nieudzielenia pomocy osobom potrzebującym, znajdującym się w sytuacji kryzysowej. Zgodnie z ustaleniami kierownictwa OIK/SOW i zespołu pracowników, każda osoba zgłaszająca się po pomoc taką pomoc otrzymuje w zakresie bezpośredniego wsparcia lub udzielenia szczegółowej informacji dotyczącej bezpłatnej oferty pomocowej na terenie Trójmiasta i okolic. Każde ze zgłoszeń telefonicznych i osobistych w zależności od problemu dokładnie rozeznawano pod kątem trudności/ kryzysu, w jakim znajduje się dana osoba, jej stanu psychofizycznego, zasobów, oczekiwań i potrzeb które zgłaszała. Każdorazowo informowano o funkcjonowaniu OIK, formach pomocy oraz procedurach świadczenia pomocy w ramach OIK. W latach 2018–2020 nie wystąpiły przypadki nieudzielenia wsparcia mieszkańcowi Gdyni z powodu zajęcia miejsc całodobowego pobytu przez osoby spoza powiatu.

(akta kontroli str. 390-392)

W OIK opracowano narzędzia ułatwiające organizację, realizację i nadzór nad jakością świadczonej pomocy, takie jak: Regulamin korzystania z pomocy psychologicznej w OIK oraz w SOW, wnioski o przyznanie pomocy w formie usług psychologicznych (w tym odrębny dla małoletniego), karta informacyjna zawierająca

³³ Regulowała przebieg działań związanych z podejmowaniem zewnętrznych działań interwencyjnych; zgłoszenie i decyzję o wyjeździe interwencyjnym, przebieg interwencji, działania po zakończeniu interwencji.

indywidualny plan pomocy³⁴, zgoda na samodzielne powroty dziecka do domu, spis spraw, raport z działań w ramach pomocy psychologicznej w postaci konsultacji interwencyjnej. W ramach psychoterapii zewnętrznych, finansowanych z środków pozostających w dyspozycji ZPS (programy stażowe i gabinety komercyjne) stworzono: Procedurę kierowania klientów do gabinetów prywatnych w ramach wsparcia psychoterapeutycznego ZPS, kartę udziału w psychoterapii za dany miesiąc uwzględniającą dane o obserwacjach poczynionych w trakcie terapii, wnioski i wskazania do dalszej pracy, dane osoby prowadzącej terapię, listę obecności za dany miesiąc, szablon zawierający podsumowanie pracy terapeutycznej danego klienta. Procedurę podejmowania zewnętrznych działań interwencyjnych realizowanych przez OIK przy współpracy z SOW, szablon raportu działań podjętych na miejscu interwencji, raport z działań podjętych na miejscu interwencji, w ramach szablonów dokumentacji udzielanych porad prawnych: szablon ewidencji osobodni przepracowanych w ramach umowy prawnika, sprawozdanie z przeprowadzonych konsultacji z prawnikiem za dany miesiąc, lista obecności, oświadczenie o skorzystaniu z bezpłatnej porady prawnej, Regulamin Hostelu przy SOW dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gdyni, ewidencja godzin wyjścia i przyścia oraz cel wyjścia, szablon kontraktu na pobyt w hostelu, karta opuszczenia hostelu (karta ewaluacji i monitoringu klienta opuszczającego hostel), karta oceny sytuacji finansowej klientki, szablon indywidualnego rozliczenia biletów ZKM, szablon indywidualnego rozliczenia kosztów przejazdów, indywidualne rozliczenie bonów żywieniowych, oświadczenie składane pod rygorem odpowiedzialności karnej, Kwestionariusz rodzinnego wywiadu środowiskowego, lista klientów, tabela konsultacji, terminarz dyżurów OIK – psycholodzy, terapeuci.
(akta kontroli str. 491-505)

Dyrektor wyjaśnił, że w pierwszym kwartale 2020 r., w porównaniu do lat ubiegłych, nie odnotowano znaczącego wzrostu liczby osób korzystających z pomocy interwencyjnej. W drugim kwartale 2020 r., w porównaniu do roku 2019 wzrost liczby osób korzystających z pomocy interwencyjnych wyniósł 43%. Głównym powodem zgłoszeń był nadal szeroko pojęty kryzys. Nie odnotowano, aby wzrost związany był bezpośrednio z sytuacją epidemiologiczną. Okres oczekiwania na pomoc w związku z tą sytuacją nie wydłużył się znacząco. Osoby, u których sytuacja, po wstępnym rozeznaniu, wymagała pilnej interwencji, były taką obejmowane. Wydłużeniu mógł natomiast ulec czas między kolejnymi konsultacjami w cyklu, w pracy z klientami, u których taki zabieg był możliwy i nie zagrażał utrzymaniu kontaktu. Powodem tego, oprócz większej liczby zgłoszeń, były również trudności kadrowe związane z epidemią oraz zmiany proceduralne dotyczące zachowania właściwych warunków sanitarnych w czasie epidemii. W I i II kwartale 2020 roku w porównaniu do analogicznego okresu w latach ubiegłych, nie odnotowano zwiększenia liczby osób korzystających z miejsc całodobowych.

(akta kontroli str. 390-392)

1.3. Osobami specjalizującymi się w tzw. „pierwszym kontakcie” byli psychologowie, którzy przeprowadzali rozmowy z osobami zgłaszającymi się telefonicznie i osobiście do OIK. Najczęściej była to osoba pełniąca dyżur, która w zależności od potrzeb umawiała klienta na wizytę u odpowiedniego specjalisty: psychologa, prawnika, lekarza psychiatry lub pracownika socjalnego.

(akta kontroli str. 427-430)

³⁴ Uwzględniająca informacje o sytuacji osoby, rodziny, przyczynach zgłoszenia, danych specjalistów zaangażowanych w pomoc, indywidualny plan pomocy uwzględniający: potrzeby, cele, metody i czas pomocy.

W okresie objętym kontrolą, w ramach 9 etatów w OIK, na umowę o pracę zatrudnionych było łącznie 25 pracowników z wykształceniem wyższym psychologicznym, w tym jedna osoba, której zmieniono stanowisko z zastępcy dyrektora ds. interwencji całodobowej na stanowisko psychologa, jedna osoba, zatrudniona na stanowisku Kierownika OIK, a także osoba której powierzono obowiązki Kierownika OIK od 1 lipca 2020 r. Osoba zatrudniona na stanowisku Kierownika OIK nie posiadała odpowiednich kwalifikacji do pełnienia ww. funkcji. Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 577-578, 584-585, 586-593)

W aktach osobowych pracownika zatrudnionego na stanowisku Kierownika OIK brak było również dokumentu potwierdzającego zaopiniowanie przez dyrektora MOPS kandydata do objęcia stanowiska Kierownika OIK.

Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 584-585)

Specjaliści zatrudniani byli w OIK na stanowiskach: terapeuta lub psycholog oraz jedna osoba na stanowisku konsultanta ds. serwisu gdyniawspiera³⁵. Specjaliści pracowali w systemie siedem dni w tygodniu, również w porze nocnej, w ramach umowy o pracę, w wymiarze pełnego etatu, z wyjątkiem konsultanta ds. serwisu gdyniawspiera, który zatrudniony był w wymiarze 0,75 etatu w formie telepracy. Dyżury specjalistów (terapeutów i psychologów) trwały od czterech do 12 godzin.

(akta kontroli str. 577-578, 579-582, 623-624)

W okresie objętym kontrolą rozwiązano dziesięć umów o pracę, w 2018 r. – cztery³⁶, w roku 2019³⁷ i 2020³⁸ po trzy. Fluktuacja zatrudnienia osiągnęła poziom: w 2018 r. – 44%, w latach 2019 – 2020³⁹ po 33%. Przyczyną rotacji kadr mogły być: całodobowy system pracy i wynikające z tego nocne dyżury, a w ocenie ankietowanych zbyt niski poziom płac, brak możliwości rozwoju polegającego na dofinansowaniu do szkoleń lub warsztatów.

(akta kontroli str. 583)

Ośmioro⁴⁰ z pracowników podniosło swoje kwalifikacje w ramach studiów podyplomowych na kierunkach: psychologia kliniczna, psychologia społeczna, po jednej osobie na kierunku psychologia transportu, zarządzanie zasobami ludzkimi, psychosomatyka i somatopsychologia oraz akademia rozwoju umiejętności trenerskich. Ponadto pracownicy podnosili swoje kwalifikacje zawodowe biorąc udział w różnego rodzaju nieodpłatnych warsztatach, webinarach lub szkoleniach specjalistycznych.

(akta kontroli str. 448-449, 474-475, 577-578, 1045-1046)

W OIK poradnictwo psychologiczne udzielane było całodobowo oraz natychmiast, w dniu zgłoszenia, zarówno osobistego, jak i telefonicznego. Psychologowie pracowali całodobowo, według ustalonych w harmonogramie dyżurów. Wsparcie prawne zapewniano poprzez podmiot zewnętrzny - jednego prawnika – radcę

³⁵ W wymiarze 0,75 etatu, stanowisko utworzone od 01.01.2018 r.

³⁶ W tym trzy za wypowiedzeniem i jedną z upływem czasu, na który została zawarta.

³⁷ Dwie za porozumieniem stron i jedną za wypowiedzeniem.

³⁸ Po jednej za porozumieniem stron i za wypowiedzeniem oraz jedna z upływem czasu, na który została zawarta.

³⁹ Do dnia zakończenia kontroli

⁴⁰ W tym Kierownik OIK i osoba pełniąca obowiązki kierownika OIK.

prawnego⁴¹, z którym zawarto umowy zlecenia. Prawnik dostępny był jeden dzień w tygodniu, po uprzednim umówieniu na najbliższy wolny termin. Porady udzielane były na bieżąco, klient zapisywany był na najbliższy termin dyżuru. W przypadku większej liczby oczekujących na poradę, tworzone listy rezerwową, a w sytuacjach nagłych, przekierowywano do OVUM⁴². Zapewniano także pomoc lekarza psychiatry oraz terapię długoterminową w gabinetach zewnętrznych.

Spośród 30 zbadanych spraw z pomocy socjalnej skorzystało 12 osób.

(akta kontroli str. 427-429, 1021-1023)

Dyrektor wyjaśnił, że w latach 2018 – 2020 nie zwracał się z wnioskiem o zatrudnienie dodatkowych pracowników. W ocenie Dyrektora OIK zatrudnia optymalną ilość pracowników mogących obsłużyć zgłaszających się klientów w różnego rodzaju kryzysach i efektywnie realizować działania statutowe.

(akta kontroli str. 1067-1068)

W okresie objętym kontrolą specjaliści zatrudnieni w OIK, w roku 2018, odbyli jedno szkolenie z zakresu umiejętności budowania zespołu.

Dyrektor wyjaśnił, że w latach 2018-2020 przeprowadzono wyłącznie jedno komercyjne szkolenie dla pracowników OIK. Ze względu na ograniczone finansowo plany wydatków w paragrafie 4700 rozdziału 85220 organizacja szkoleń z usługą trenerską nie była możliwa do realizowania części. Problem szkoleń dla pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej jest szerszy i wymaga również rozpatrywania go w kontekście całości systemu. Podejmowane były natomiast starania poprzez poszukiwanie dodatkowych możliwości rozwijania kompetencji i wiedzy pracowników zarówno w kontekście merytorycznej pracy z klientem, jak i szkolenia innych specjalistów w obszarze interwencji kryzysowej i pracy z osobami doświadczającymi przemocy. Opierały się na poszukiwaniu specjalistów i wydarzeń tj. webinaria, szkolenia, konferencje czy warsztaty, które organizowane były dla uczestników nieodpłatnie. Budowano sieć współpracy i wymieniały doświadczeń między instytucjami. Organizowano gminne konferencje, wspierane przez specjalistów i ekspertów wysokiej klasy, co pozwalało na rozwój pracowników. Realizacja szkoleń wewnętrznych, polegających na wzajemnym szkoleniu się przez naszych pracowników, umożliwi wzajemnie korzystanie z doświadczenia i wiedzy, jaką zdobywali ucząc się na wybranych kierunkach psychoterapeutycznych lub pracując w innych obszarach związanych z pomocą psychologiczną, bądź wspieraniem osób wykluczonych społecznie. Staramy się także, aby pracownicy mieli dostęp do fachowej literatury i czasopism, w tym celu stworzyliśmy też biblioteczkę.

(akta kontroli str. 1045-1046)

W okresie objętym kontrolą specjaliści pracujący w OIK mieli dostęp do profesjonalnego wsparcia psychologicznego, uczestnicząc regularnie w superwizjach, w wymiarze: w roku 2018 – 10 godzin miesięcznie, natomiast w latach 2019 – 2020⁴³ r. – po osiem godzin miesięcznie.

(akta kontroli str. 688-690)

1.4. W ZPS środki na realizację zadań z zakresu interwencji kryzysowej zabezpieczone były w rozdziale 85220. Na zapewnienie interwencji kryzysowej wydatkowano łącznie 2.606,0 tys. zł, z czego w roku: 2018 – 591,8 tys. zł, 2019 – 627,0 tys. zł, 2020 (I poł.) – 314,1 tys. zł, co stanowiło odpowiednio: 57,99%,

⁴¹ Osoba świadcząca poradnictwo prawne od 2019 r. prowadziła Kancelarię Radcy Prawnego.

⁴² ZPS.OIK.48.385/2019, ZPS.OIK.48.385/2019.

⁴³ Zawarto dwie umowy, z dwoma superwizorami.

59,79% i 58,52% wydatków ZPS w dziale 852 oraz 0,68%, 0,73% i 0,69% wydatków miasta na prawach powiatu w dziale 852. ZPS otrzymywał również środki finansowe na prowadzenie ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie – rozdział 85205, finansowane z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, z którego wydatkowano łącznie 1.060,3 tys. zł, z czego w roku: 2018 – 416,0 tys. zł, 2019 – 421,7 tys. zł, 2020 (I poł.) – 222,6 tys. zł.,

(akta kontroli str. 680-683, 636-679)

W okresie objętym kontrolą obowiązywała uchwała Nr XXVII/641/05 Rady Miasta Gdynia z 26 stycznia 2005 r. w sprawie organizacji oraz szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia, mieszkaniach chronionych i ośrodkach interwencji kryzysowej⁴⁴, a następnie, od 1 stycznia 2020 r. uchwała Nr XI/361/19 Rady Miasta Gdyni z dnia 28 sierpnia 2019 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych działających w ramach zadań własnych gminy i powiatu⁴⁵. Przedmiotowa uchwała nie przewidywała odpłatności za pobyt w OIK.

Dyrektor wyjaśnił również, że od podopiecznych ośrodka nie pobierano opłat za udzieloną pomoc lub korzystanie z miejsc całodobowych.

(akta kontroli str. 698-720)

W okresie objętym kontrolą środki przeznaczone na prowadzenie OIK były wystarczające do realizacji wszystkich zadań związanych z zapewnieniem potrzebującym wsparcia. W ocenie Dyrektora pozwalały na realizację wszystkich zaplanowanych działań na satysfakcjonującym poziomie.

(akta kontroli str. 151-156)

1.5. W okresie objętym kontrolą zarówno Prezydent, jak i wojewoda nie przeprowadzali w ZPS kontroli dotyczących wywiązywania się z zadań ustawowych w zakresie interwencji kryzysowej. Ponadto w ww. okresie na działalność OIK nie wpłynęła żadna skarga, dotycząca pracy jednostki lub specjalistów w niej zatrudnionych.

(akta kontroli str. 721, 722-727, 728-730, 732-734, 735-739, 740-771)

1.6. Dyrektor wyjaśnił, że podstawowymi kanałami promocji działalności OIK i popularyzowania wiedzy na temat interwencji kryzysowej były: strona internetowa ZPS, portal internetowy „Gdynia Wspiera”⁴⁶, lokalna prasa oraz dystrybucja ulotek. OIK włączał się w wydarzenia takie jak konferencje, kampanie społeczne oraz promował zdrowie psychiczne, jako aktywny członek koalicji podmiotów działających w przedmiotowym obszarze. Powadzone były warsztaty dla specjalistów lub webinary. OIK wskazywał profil swojej działalności, edukował i promował się, jako miejsce bezpieczne, dostępne dla każdego i oferujące wielowymiarowe wsparcie. Oferta ośrodka oraz jego profil promowane były poprzez główne kanały komunikacji miasta Gdynia w serwisach internetowych zarządzanych przez miasto, których zasięg był zdecydowanie szerszy niż poszczególnych jednostek, a także poprzez internetowe, darmowe narzędzie dla mieszkańców, jak i specjalistów „Gdynia Wspiera”, które stanowi przewodnik po ofertach pomocowych miasta, a zaznaczenie przez klienta obszaru problemu z jakim się zmagają, z pewnością doprowadzi go do odpowiedniej instytucji, w tym w kryzysowych sytuacjach właśnie do OIK.

(akta kontroli str. 427-430)

⁴⁴ Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 22 poz. 449 ze zm.

⁴⁵ Dz. Urz. Woj. Pom. poz. 4366, MRMG Nr 283/19.

⁴⁶ W OIK zatrudniona była osoba na stanowisku konsultanta ds. portalu Gdynia Wspiera.

1.7. OIK wraz z SOW zlokalizowane były w dzielnicy Wzgórze Św. Maksymiliana⁴⁷, w budynku mieszkalnym wielolokalowym położonym w Gdyni przy ul. Biskupa Dominika 25, na parterze. Powierzchnia lokalu⁴⁸ wynosiła 213,50 m². Dojazd do OIK był dogodny, w pobliżu znajdował się przystanek Szybkiej Kolei Miejskiej (dalej: „SKM”) „Gdynia Wzgórze Św. Maksymiliana” oraz przystanki komunikacji miejskiej, w tym przystanek „Harcerska”, zlokalizowane przy al. Zwycięstwa (jednej z głównych arterii miasta Gdynia). Przystanki obsługiwały pojazdy komunikacji miejskiej (autobusy, w tym pośpieszne i nocne oraz trolejbusy). Bezpośrednie sąsiedztwo OIK było wolne od placówek utrudniających korzystanie z pomocy OIK. Placówka była czytelnie oznakowana, jednakże tablica informacyjna zawierała nieaktualną nazwę ZPS.

Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 363-372)

Hostel zlokalizowany był w dzielnicy Śródmieście, w budynku mieszkalnym wielolokalowym. W jego bezpośrednim sąsiedztwie znajdował się przystanek obsługujący pojazdy komunikacji miejskiej, a w dalszym stacja SKM. W sąsiedztwie hostelu zlokalizowana była również poradnia leczenia uzależnień.

Dyrektor wyjaśnił, że lokal, w którym mieścił się hostel został przekazany ZPS przez jednostkę organizacyjną Gminy Miasta Gdynia, a ZPS nie miał wpływu na jego lokalizację.

(akta kontroli str. 386-387, 1040-1042)

OIK został dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz innych osób ze szczególnymi potrzebami⁴⁹. Wejście do budynku zostało wyposażone w podjazd dla wózków. Wejście do klatki schodowej hostelu nie było wyposażone w podjazd dla osób niepełnosprawnych. Zarówno wewnątrz OIK, jak i w lokalu wykorzystywanym jako hostel bariery architektoniczne nie występowały. Zadbano również o potrzeby dzieci przez zapewnienie w OIK pokoju dla rodziców z dziećmi wyposażonego w zabawki dla dzieci, a w hostelu pokoju ogólnodostępnego wyposażonego w zabawki.

(akta kontroli str. 363-372)

W OIK znajdowały się cztery pomieszczenia do spotkań indywidualnych gwarantujące poufność prowadzonych rozmów. Ponadto w OIK znajdowało się jedno pomieszczenie do spotkań grupowych.

(akta kontroli str. 363-372)

W siedzibie OIK brak było miejsc całodobowych. Od lutego 2019 r. miejsca całodobowe zapewniane były przez hostel działający przy SOW, który zapewniał siedem miejsc dla osób dorosłych. Na stałym wyposażeniu hostelu znajdowały się dwa łóżeczka dla niemowląt. Lokal wykorzystywany jako hostel posiadał powierzchnię użytkową 101,03 m².

Dyrektor oświadczył, że dotychczas nie było potrzeby zakwaterowania mężczyzn w hostelu. Gdyby zaistniała tak potrzeba, mężczyzna zostałby skierowany do Centrum Reintegracji i Interwencji Mieszkaniowej znajdującego się w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gdyni.

(akta kontroli str. 363-372, 376-385)

⁴⁷ Sąsiadującej z dzielnicą Śródmieście, w niedalekiej odległości od głównego budynku Urzędu Miasta Gdyni.

⁴⁸ Zgodnie z umową użyczenia z 14 grudnia 2012 r. zawartą pomiędzy Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Gdyni, a Zespołem Placówek Specjalistycznych w Gdyni.

⁴⁹ Seniorzy, rodzice z dziećmi w wózkach.

Zarówno w OIK, jak i w hostelu był zapewniony dostęp do pomieszczeń sanitarnych, w OIK dla kobiet i mężczyzn, natomiast w hostelu dla zakwaterowanych w nim kobiet. Hostel wyposażono w automatyczną pralkę.

(akta kontroli str. 363-372, 376-385)

OIK i hostel były wyposażone w pomieszczenia kuchenne (OIK – aneks kuchenny, hostel – kuchnię), umożliwiające przechowywanie zapasów żywności i przygotowywanie na miejscu ciepłych posiłków. Aneks i pomieszczenie kuchenne wyposażone były w szafki kuchenne, lodówkę oraz kuchenkę. Hostel wyposażono również w kuchenkę mikrofalową.

(akta kontroli str. 363-372, 376-385)

W OIK istniał całodobowy dostęp do telefonu i internetu. OIK wyposażony był w szafki zamykane na klucz, umożliwiające bezpieczne przechowywanie dokumentacji. W hostelu brak było zarówno dostępu do telefonu jak i internetu. Pokoje były zamykane na klucz. Hostel wyposażony był w laptop.

Dyrektor wyjaśnił, że kobiety zakwaterowane w hostelu posiadały własne telefony komórkowe wyposażone w dostęp do internetu.

(akta kontroli str. 363-372, 376-385)

Wejście zarówno do OIK, jak i hostelu wyposażone było w domofon. Oba lokale wyposażono w system monitoringu. W OIK był także dostęp do telefonu, internetu, urządzeń biurowych oraz zamykanych na klucz szaf, pozwalających na bezpieczne przechowywanie dokumentów.

Dyrektor oświadczył, że w OIK funkcjonował system cichego powiadamiania. Ponadto oświadczył, że osoby zakwaterowane w hostelu miały możliwość bezpiecznego przechowywania dokumentów w siedzibie OIK.

(akta kontroli str. 363-372, 376-385)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie objętym kontrolą⁵⁰ osoba zatrudniona na stanowisku Kierownika OIK nie posiadała specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej, co było niezgodne z art. 122 ust. 1 ups. Zgodnie z treścią przepisu art. 6 pkt 5 ups jednostką organizacyjną pomocy społecznej jest m.in. ośrodek interwencji kryzysowej.

(akta kontroli str. 577-578, 584-585, 593)

Dyrektor wyjaśnił, że ww. osoba zatrudniona była jako pełniąca obowiązki, co w interpretacji prawnika nie zobowiązywało do posiadania kwalifikacji w postaci ukończonych studiów z zakresu organizacji pomocy społecznej. W toku aktualnej kontroli sprawa ta została poddana ponownej analizie, z której wynika, że wcześniejsza interpretacja prawna nie była jednoznaczna i mogła wprowadzić w błąd, co spowodowało niedopatrzenie w tej kwestii. Podjęte zostały natomiast kroki, aby osoby realizujące pracę na wskazanym stanowisku uzupełniły niezbędne kwalifikacje.

(akta kontroli str. 1040-1042)

2. Awansując na stanowisko Kierownika OIK osobę, zatrudnioną uprzednio na stanowisku psychologa, Dyrektor nie podjął działań, aby w aktach osobowych pracownika zamieścić dokument potwierdzający zaopiniowanie przez dyrektora MOPS kandydata do objęcia stanowiska Kierownika OIK.

(akta kontroli str. 584-586)

⁵⁰ Lata 2018-2020.

Dyrektor wyjaśnił, że przed zatrudnieniem Kierownika OIK zasięgał opinii Dyrektora MOPS w Gdyni w tej sprawie. Brak dokumentu potwierdzającego fakt zaopiniowania kandydata wynikał z faktu, że opiniowanie odbyło się za pośrednictwem telefonu.

(akta kontroli str. 1040-1042)

NIK wskazuje, że obowiązek opiniowania wynika z treści art. 112 ust. 7 ups, który stanowi, że zarząd powiatu zatrudnia kierowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, o których mowa w ust. 8, zgodnie z wymogami określonymi w art. 122 ust. 1, po zasięgnięciu opinii kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie, kierownika ośrodka pomocy społecznej w mieście na prawach powiatu. Zgodnie z § 5 ust. 1 Statutu ZPS jednostką tą kieruje Dyrektor, który w myśl ust. 5 ponosi odpowiedzialność za przestrzeganie przepisów prawa i postanowień Statutu. W ocenie NIK ww. opiniowanie winno nastąpić w formie pisemnej, gdyż jedynie taka forma dokumentuje fakt zaopiniowania kandydata przez uprawniony podmiot.

3. Lokal, w którym znajdował się OIK oznakowany był tablicą informacyjną zawierającą nieaktualną nazwę ZPS, w którego strukturze organizacyjnej były OIK.

(akta kontroli str. 363-372)

Dyrektor wyjaśnił, że tablice informacyjne w OIK nie zostały dostosowane do obecnie obowiązującej nazwy z powodu sytuacji, jaka nastąpiła w marcu 2020 r., związanej z epidemią COVID-19. Tablice były przygotowane i zakupione, jednak okoliczności, jakie miały wówczas miejsce i duży nakład pracy związany z przeformulowaniem pracy OIK na tryb zdalny spowodowały, że o tej konieczności zapomniano. W toku czynności kontrolnych zamontowano tablice zawierających aktualną nazwę ZPS.

(akta kontroli str. 1040-1042)

NIK wskazuje, że powyższe wyjaśnienie nie może zostać przyjęte, bowiem zmiana nazwy ZPS nastąpiła uchwałą Nr XIV/481/19 Rady Miasta Gdyni z dnia 27 listopada 2019 r. i weszła w życie 1 stycznia 2020 r., natomiast zmiana systemu pracy, w związku z wystąpieniem na obszarze Polski stanu epidemicznego, nastąpiła w połowie marca 2020 r.

OCENA CZĄSTKOWA

W kontrolowanym okresie OIK zapewniał pomoc osobom będącym w stanie kryzysu, które zwróciły się o nią. W OIK zatrudniona była wystarczająca liczba osób z wykształceniem psychologicznym, co umożliwiało świadczenie natychmiastowej pomocy psychologicznej. Stwierdzone nieprawidłowości pozostawały bez wpływu na kontrolowaną działalność.

OBSZAR

2. Pomoc realizowana na rzecz osób i rodzin w ramach interwencji kryzysowej

Opis stanu faktycznego

- 2.1. W latach 2018 – 2020 (I półrocze) z pomocy w formie interwencji kryzysowej skorzystało 1455 osób, tj. w 2018 r. – 572 osoby, w 2019 r. – 607 osób, natomiast w I połowie 2020 r. – 276 osób.

(akta kontroli str. 1069)

Najczęściej stosowanymi formami pomocy były: telefony interwencyjne⁵¹ – 6892 telefony, poradnictwo psychologiczne – 4603 porady oraz terapia indywidualna – 2374. W dalszej kolejności plasowało się poradnictwo socjalne – 564. Z poradnictwa prawnego skorzystały 163 osoby. W okresie objętym kontrolą OIK nie udzielał pomocy w formie schronienia doraźnego (kilka godzin).

Najczęściej występujące sytuacje kryzysowe związane były z:

- rozwodem/rozstaniem (kryzysem w związku/w rodzinie) – łącznie 499 osób, tj. w roku 2018 – 203 osoby, 2019 – 201 osób, w 2020 (I półrocze) – 95 osób, co stanowiło odpowiednio: 35%, 33%, i 34% ogółu osób korzystających z interwencji,
- przemocą domową (przemocą w rodzinie) – łącznie 457 osoby – w roku 2018 – 194 osób, w 2019 – 192 osoby, w 2020 (I półrocze) – 71 osób, co stanowiło odpowiednio: 34%, 32% i 26% ogółu osób korzystających z interwencji,
- inne kryzysy emocjonalne – łącznie 262 osób – w roku 2018 – 133, w 2019 – 87, w 2020 (I połowa) – 42 osoby, co stanowiło odpowiednio: 23%, 14%, 15% ogółu osób korzystających z interwencji.

Najrzadziej zgłaszały się osoby pokrzywdzone przestępstwem – łącznie 21 osób, z czego w roku 2018 – cztery osoby, w 2019 – siedem osób, a w roku 2020 (I półrocze) – 10 osób, mobbingu (kryzysu w pracy) – łącznie 34 osoby, z czego w roku 2018 – 15 osób, w 2019 – 12 osób, a w roku 2020 (I półrocze) – siedem osób. Ponadto do OIK zgłaszały się osoby pokrzywdzone nadużyciami seksualnymi, co stanowiło najrzadziej występującą przyczynę zgłoszenia. Z tego powodu zgłosiło się łącznie 40 osób, z czego w roku 2018 – 15 osób, w 2019 – 14 osób, a w roku 2020 (I półrocze) – 11 osób.

(akta kontroli str. 1073)

2.2. Szczegółowemu badaniu poddano dokumentację 30 spraw, w których, w okresie objętym kontrolą, udzielono pomocy w ramach interwencji kryzysowej. Spośród ww. spraw wszystkie osoby skorzystały z pomocy psychologicznej, w tym z pomocy krótkoterminowej 10 osób, natomiast z długoterminowej 20 osób. W badanej próbie nie wystąpił ani jeden przypadek korzystania z pomocy jednorazowej. Z całodobowego schronienia skorzystały cztery osoby, w tym matka z małoletnim dzieckiem. Z poradnictwa prawnego osiem osób, wizyty u lekarza psychiatry odbyło 10 osób, z poradnictwa socjalnego – 12 osób, tym z grupy wsparcia 10 osób, natomiast 9 osób skorzystało z programu stażowego.

Najczęściej występującą przyczyną udzielenia pomocy w formie interwencji kryzysowej była przemoc w rodzinie – dotyczyła 18 przypadków (60% zbadanych spraw). Klienci zgłaszali się również z powodu: rozstań – trzy osoby, żałoby – dwie osoby oraz po jednym przypadku z powodu: przemocy innej, trudności wychowawczych, trudności w relacjach, myśli samobójczych, kryzysów emocjonalnych, zdrady oraz choroby.

Z własnej inicjatywy do OIK zgłosiło się 19 osób (63% zbadanych spraw). W dziewięciu przypadkach (30%) zgłoszenie nastąpiło na skutek sugestii innych osób: w czterech przypadkach lekarza psychiatry, w po jednym przypadku – poradni psychologiczno-pedagogicznej, psycholog szpitalny. Po dwa przypadki zgłosili: właściwy miejscowo ośrodek pomocy społecznej lub rodzic oraz jeden koordynator niebieskiej karty. W 100% przypadków był to pierwszy kontakt z OIK.

⁵¹ W ramach, których świadczone również poradnictwo psychologiczne.

W 28 przypadkach karta zgłoszenia została wypełniona w dniu powszednim, natomiast w dwóch – w dniach wolnych od pracy⁵². We wszystkich zbadanych sprawach wypełniono kartę zgłoszenia, która zawierała m.in. datę zgłoszenia się osoby do OIK oraz opis sytuacji. Karty zgłoszenia wypełniane były z chwilą zgłoszenia się osoby do OIK.

W 20 przypadkach pomocy psychologicznej udzielono w dniu zgłoszenia. W siedmiu przypadkach do spotkania ze specjalistą – psychologiem doszło w terminie do trzech dni od telefonu, natomiast w dwóch: do siedmiu⁵³ i 17 dni⁵⁴ od telefonu.

We wszystkich 30 sprawach objętych badaniem, OIK udzielił specjalistycznej pomocy w tym samym dniu, w którym wypełniono kartę zgłoszenia. W 23 przypadkach świadczone pomocy długoterminową, w gabinetach prywatnych trwająca maksymalnie do 1 roku (77%), natomiast krótkoterminową (do 12 spotkań) w siedmiu przypadkach (23%).

W żadnej ze zbadanych spraw nie wystąpiła konieczność zapewnienia pomocy medycznej, ani konieczności wezwania służb ratunkowych.

(akta kontroli str. 870-1020, 506-509, 1021-1023)

W sprawie nr ZPS.OIK.48.57/2020 osoba zgłosiła się⁵⁵ do OIK w związku z trudnościami, których podłożem była samobójcza śmierć partnera, który targnął się na własne życie trzy dni wcześniej. Na spotkaniu z psychologiem, osoba zgłosiła, że ostatni kontakt z partnerem miała w dniu jego śmierci, wówczas pokłócili się i ma z tego powodu duże poczucie winy. Nie potrafi sobie poradzić z tą sytuacją. Zaplanowano konsultacje psychologiczne, do dnia kontroli niniejszej sprawy odbyła ich 15, z trzymiesięczną przerwą⁵⁶, ponadto dwie konsultacje psychiatryczne. Osoba kontynuuje korzystanie z pomocy OIK. W związku ze zmianami kadrowymi w OIK, klientka dwukrotnie miała zmienionego psychologa. Od listopada została objęta psychoterapią w ramach programu stażowego.

(akta kontroli str. 1096-1106)

W sprawie ZPS.OIK.48.220/2019 pierwsze zgłoszenie nastąpiło telefonicznie, a wizyta u psychologa trzy dni później. Osoba początkowo zgłosiła problem związany z rozstaniem. Na dalszym etapie zgłosiła przemoc psychiczną, przemoc seksualną i ekonomiczną. Zastosowano pomoc psychologiczną długofalową (25 spotkań) oraz trzy konsultacje w sprawie dziecka. Osoba objęta została grupą wsparcia – 4 sesji, a ponadto skierowano na terapię długoterminową (program stażowy). Osoba skorzystała również z zakwaterowania w hostelu.

(akta kontroli str. 1107-1115)

2.3. OIK zapewniał natychmiastowe wsparcie psychologiczne – w OIK zatrudnieni byli wyłącznie psychologowie, co gwarantowało udzielenie natychmiastowego wsparcia zarówno w dniach wykonania telefonu przez klienta, jak i w dniach, w których klienci zgłaszali się osobiście. W każdym ze zbadanych przypadków została sporządzona diagnoza psychologiczna, opisująca funkcjonowanie osoby badanej, definiująca problem oraz wskazująca dalsze postępowanie, np. skierowanie na dalszą psychoterapię, konsultacje indywidualne, bądź grupę

⁵² W jednym przypadku było to święto, a w drugim sobota.

⁵³ Sprawa ZPS.OIK.48.19/2020. Osoba prosiła o przyjęcie przez kobietę. Z uwagi na sezon urlopowy, najbliższy wolny termin u kobiety był 13 stycznia 2020 r. Udzielono również informacji, że w okresie oczekiwania na wizytę, w sytuacji pogorszenia stanu może przyjść do OIK lub zatelefonować.

⁵⁴ Sprawa ZPS.OIK.48.359/2019. Osoba odwołała pierwotnie wyznaczone spotkanie i umówiła się na kolejny wolny termin, który był dostosowany do Jej możliwości.

⁵⁵ Najpierw telefonicznie i w tym samym dniu stawiała się osobiście i została przyjęta przez psychologa (pilny przypadek).

⁵⁶ Klientka nie zdecydowała się na konsultację w formie telefonicznej w okresie marzec-czerwiec 2020 r.

wsparcia. Diagnozy opracowywane były w dniu osobistego zgłoszenia klienta. W próbie przeprowadzonego badania nie wystąpiły przypadki osób, które korzystały jednorazowo z pomocy OIK.

(akta kontroli str. 1021-1023)

- 2.4. Spośród 30 zbadanych spraw, w 100% przypadków zaplanowano poradnictwo psychologiczne, w 11 pomoc lekarza psychiatry, w 10 poradnictwo socjalne w formie grupy wsparcia, dziewięć osób skierowano na program stażowy, a w ośmiu przypadkach zaplanowano pomoc w formie poradnictwa prawnego (27%).

(akta kontroli str. 1021-1023)

W dokumentacji ośmiu spraw znajdowały się informacje wskazujące, że OIK pozostawał w kontakcie i wymieniał informacje z: pracownikami MOPS – zespołem ds. przeciwdziałania przemocy, ws. procedury niebieskiej karty⁵⁷ - w sześciu przypadkach, w jednym⁵⁸ przypadku - z placówką wsparcia dziennego (wymiana informacji z wychowawcami i reintegratorem rodziny), w jednej⁵⁹ ze spraw skierowano osobę do Ośrodka Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przestępstwem w Gdańsku (pomoc finansowa), Gaudum Vitae (w sprawie pomocy rzeczowej, MOPS (w sprawie świadczeń socjalnych) oraz do Centrum Wsparcia Imigrantów (kurs języka polskiego).

(akta kontroli str. 1021-1023)

Porady prawne dotyczyły prawa rodzinnego, tj. spraw rozwodowych – trzy przypadki, w tym jedna z elementem postępowania w sprawach nieletnich, w dwóch przypadkach alimentów oraz ustalenia miejsca pobytu dziecka, bądź wykonywania kontaktów z dziećmi, po jednym przypadku: pozbawienia władzy rodzicielskiej i ustalenia miejsca pobytu dziecka, legalizacji pobytu cudzoziemca w Rzeczypospolitej Polskiej, zobowiązania sprawcy przemocy do opuszczenia mieszkania.

(akta kontroli str. 1021-1023, 1037)

W trzech⁶⁰ przypadkach osobom udzielono pomocy w formie schronienia w Hostelu prowadzonym przez ZPS. W jednym z ww. przypadków w hostelu zakwaterowano również dziecko, które zostało objęte pomocą psychologiczną. W każdym z ww. przypadków czynnikiem wywołującym kryzys była przemoc w rodzinie. Osobom tym zapewniono również bony na zakup żywności, bilety komunikacji miejskiej, środki czystości. Całodobowego schronienia udzielono w okresie do trzech miesięcy⁶¹. Osoby zakwaterowane w hostelu zobowiązane były do przestrzegania zasady nie wprowadzania do hostelu osób trzecich. Hostel celem zachowania bezpieczeństwa osób w nim zakwaterowanych nie był oznakowany.

Spośród 30 osób i rodzin korzystających z pomocy w ramach interwencji kryzysowej – 15 (50%) zakończyło kontakt, z czego 11 osób/rodzin (40%) zakończyło korzystanie z pomocy po ukończeniu zaplanowanych działań i ich podsumowaniu, w jednym przypadku klient po trzech konsultacjach sam uznał, że udzielona

⁵⁷ Sprawy nr: ZPS.OIK.48.336/2018, ZPS.OIK.48.337/2018, ZPS.OIK.48.220/2019, ZPS.OIK.48.352/2019, ZPS.OIK.48.195/2020, ZPS.OIK.48.19/2020,

⁵⁸ ZPS.OIK.48.49/2018.

⁵⁹ ZPS.OIK.48.147/2020.

⁶⁰ Sprawy: ZPS.OIK.48.220/2020, ZPS.OIK.48.147/2020 – przyjęta z dzieckiem i ZPS.OIK.48.195/2020.

⁶¹ W sprawie: ZPS.OIK.48.220/2020 – w okresie od 6 listopada 2019 r. do 16 listopada 2019 r., ZPS.OIK.48.147/2020 – od 15 lipca 2020 r. do dnia sporządzenia notatki, nadal korzystała i ZPS.OIK.48.195/2020 – w okresie od 18 maja 2020 r. do 10 sierpnia 2020 r.

dotychczas pomoc była wystarczająca, jedna⁶² osoba zdecydowała o kontynuowaniu działań w miejscu zamieszkania, natomiast w dwóch przypadkach osoby przerwały prowadzone działania⁶³. Pozostałe 15 osób nadal korzysta z pomocy OIK.

(akta kontroli str. 1021-1023)

Specjaliści OIK dokonywali oceny udzielonego wsparcia i decydowali o ewentualnej konieczności kontynuowania dalszej terapii w ramach programu stażowego. Z analizy 15 spraw, w których osoby zakończyły korzystanie z pomocy OIK, wynikało, że działania interwencyjne zostały zakończone i podsumowane. Klienci osiągnęli stan równowagi, a w jednym przypadku zażegnano kryzys suicydalny nastolatka. W pozostałych 15 przypadkach pomoc była w toku.

(akta kontroli str. 985-990, 1021-1023)

W toku kontroli kontroler NIK skierowała ankiety do 30 osób korzystających w sytuacji kryzysowej ze wsparcia OIK. Ankiety zostały wypełnione przez wszystkie osoby (100%). Z przeprowadzonego badania wynikało, że najczęściej do skorzystania z pomocy w OIK byli kierowani przez inne osoby lub instytucje (11 osób, co stanowiło 35% ankietowanych) lub przez członków rodziny /przyjaciół (dziesięć osób – 32% ankietowanych). Samodzielnie decyzję o zgłoszeniu się do OIK podjęło osiem osób (26%), natomiast dwie osoby zostały skierowane przez ośrodek pomocy społecznej.

Głównym powodem zgłoszenia się do OIK były problemy rodzinne – 22 osoby (67% ankietowanych). Najczęściej korzystano z krótkoterminowej pomocy psychologicznej (dwadzieścia osób – 37%) oraz dłuższej psychoterapii (dziewięć osób – 16%). Ponadto po siedem osób skorzystało z porad prawnych (13%), a cztery z pobytu w hostelu (7%), natomiast inny rodzaj pomocy został udzielony ośmiu osobom (15%). Spośród 30 ankietowanych osób 20 (67%) stwierdziło, że zdecydowanie lepiej sobie radzi z różnymi trudnymi sytuacjami życiowymi, a dziewięć, że raczej tak (30%). Odpowiedzi trudno powiedzieć udzieliła jedna osoba (3%). W przypadku wystąpienia potrzeby, z pomocy OIK skorzystałoby ponownie 30 osób (100%), przy czym odpowiedzi zdecydowanie tak udzieliło 27 osób (90%), natomiast raczej tak - trzy osoby (10%).

(akta kontroli str. 777-866, 867-868)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W kontrolowanym OIK zapewniał natychmiastową pomoc psychologiczną osobom będący w kryzysie. Specjaliści OIK rozpoznawali problemy osób lub rodzin korzystających z pomocy. W przypadkach tego wymagających zapewniano również schronienie, poradnictwo socjalne i prawne. Dla każdej z osób opracowywano plan działania dostosowany do indywidualnych potrzeb osoby/rodzin w stanie kryzysu. Zaplanowane działania były realizowane, a przypadki, w których wystąpiła ich niepełna realizacja, wynikały z woli samych klientów, którzy zrezygnowali z dalszych działań. Specjaliści analizowali skuteczność działań oferowanych na rzecz osób lub rodzin będących w stanie kryzysu, podejmując decyzję o konieczności kontynuacji działań np. w formie programu stażowego lub psychoterapii.

⁶² ZPS.OIK.48.401/2020.

⁶³ W sprawie ZPS.OIK.48.207/2019 kontakt przerwano bez podania przyczyny, natomiast w sprawie ZPS.OIK.48.151/2019, jako przyczynę podano kolizję z zajęciami szkolnymi dzieci.

W 15 sprawach, w których zakończono korzystanie z pomocy OIK, działania interwencyjne zostały zakończone i podsumowane. Klienci osiągnęli stan równowagi, a w jednym przypadku zażegnano kryzys suicydalny nastolatka. Specjaliści OIK dokonywali oceny udzielonego wsparcia i decydowali o konieczności kontynuowania dalszej terapii.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski	1. Zapewnienie, aby stanowisko Kierownika OIK zajmowała osoba posiadająca specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. 2. Dokumentowanie opiniowania kandydatów do objęcia stanowiska Kierownika OIK przez właściwe podmioty.
Uwagi	Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, 15 grudnia 2020 r.

Kontroler
Agnieszka Andraszak
Starszy inspektor kp.

A. Andraszak
.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku
Dyrektor

DYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku
Ewa Jasieńska-Kluczek
.....
podpis